

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 166/07-46

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. júna 2007 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. Z., B., zastúpenej advokátom JUDr. M. K., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, práva na dedenie podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 Co 176/05-333 z 10. novembra 2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. Z. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. marca 2006 doručená sťažnosť Ľ. Z. (ďalej len „sťažovateľka“). Uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 51/06-38 z 15. marca 2006 bola sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 144 ods. 1 a čl. 152 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podľa čl. 20 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 176/05-333 z 10. novembra 2005, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 C 324/96-274 z 11. marca 2005 v konaní o určenie majetku patriaceho do dedičstva, vylúčená na samostatné konanie vedené na ústavnom súde pod sp. zn. Rvp 536/06. Sťažnosť bola v tejto časti vylúčená na samostatné konanie z dôvodu, že rozhodnutie o prijateľnosti sťažnosti v tejto časti záviselo od výsledku dovolacieho konania na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), keďže sťažovateľka 7. februára 2006 podala dovolanie proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 Co 176/05 z 10. novembra 2005. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Cdo 172/2006 z 21. februára 2007 dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 Co 176/05 z 10. novembra 2005 odmietol.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla: *„rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, ako odvolacieho súdu zo dňa 10. 11. 2005 č. k. 6 Co 176/05 tento súd rozhodol o potvrdení rozsudku Okresného súdu Bratislava I zo dňa 11. 03. 2005 č. k. 8 C 324/96, ktorým súd prvého stupňa zamietol návrh sťažovateľky L. Z., ktorým sa domáhala určenia, že nehnuteľnosti pôvodne vedené (...) patria v celosti do dedičstva po poručníkovi Ing. J. P., zomrelom dňa 17. 11. 1964, naposledy bytom B. (...)“*

Sťažovateľka odôvodňuje porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ústavy, základného práva podľa čl. 20 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu nesprávnou *„interpretáciou a aplikáciou práva v rámci postupu a právoplatného rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 176/05 o určenie majetku patriaceho do dedičstva po neb. Ing. J. P.“*

Podľa sťažovateľky *„vo svojich dôsledkoch interpretácia a aplikácia práva v postupe v konaní a v rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 Co 176/05*

má za právny následok vylúčenie predmetnej veci, majetku, reálne existujúceho v čase smrti poručiteľa, z dedenia vzhľadom na následné, po dni smrti poručiteľa vzniknuté tituly nadobudnutia tejto veci. Ide pritom o spor pre sťažovateľku skutočný a vážny, ktorý sa týka rozsahu dedičstva, kde sťažovateľka má právne postavenie jedného z dedičov zo zákona po poručiteľovi. Závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil sú vzhľadom na hmotno-právnu a procesno-právnu úpravu dedenia zjavne neodôvodnené a arbitrárne. Ide o svojvôľu Krajského súdu v Bratislave pri výklade a aplikácii práva, nakoľko ten sa natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení o dedení, že poprel ich význam a účel. Rozsudok všeobecného súdu sa natoľko odchýlil od samotného zmyslu a účelu konkrétneho ľudského práva na zaručenie dedenia, že vo svojich dôsledkoch neguje hlavný zmysel (účel) práva na spravodlivý súdny proces, ktorým je súdna ochrana práva“.

Podľa názoru sťažovateľky „prvostupňový súd a odvolací súd posudzovali vec podľa § 80 písm. c) OSP a nie podľa § 175y ods. 1 OSP a podľa reštitučných predpisov a nie všeobecnej občianskoprávnej úpravy najmä hmotno-právnych a procesno-právnych predpisov upravujúcich dedenie a nadobúdanie vlastníctva a to v rozpore s obsahom žalobného petitu a žalobného návrhu ako celku. Závery všeobecných súdov sú urobené v zrejmom omyle – neposkytujú odpoveď na skutkovú a samotnú právnu podstatu sporu. Pre určenie, že predmetné veci, nesporne reálne existujúce a evidované v čase smrti poručiteľa ako jeho vlastníctvo, patria do dedičstva v celosti ku dňu jeho smrti (teda, že nie sú BSM) sú neskôr vzniknuté skutočnosti bezvýznamné. Pretože v danej veci žiadala sťažovateľka len takéto určenie, je bezpredmetná námietka o reštitučných predpisoch, resp. že o vydaní bolo už v reštitučnom konaní rozhodnuté, či o kúpnych zmluvách (teda o skutočnostiach, ktoré nastali za 27, resp. 35 či 37 rokov po dni smrti poručiteľa). Také námietky by boli relevantné, pokiaľ by sťažovateľka žiadala o určenie jej vlastníctva, o to však v danej veci nejde. Sťažovateľka v základnom konaní navrhla vykonanie ďalších významných dôkazov rozhodných pre správne posúdenie veci (...) avšak súd ich podľa svojej voľnej úvahy v dôsledku svojho procesného postupu v konaní a pre vopred zaujatý nesprávny právny názor nevykonal (...) a tak z hľadiska objektívneho práva následne rozhodol na neúplnom skutkovom základe a ešte s konštatovaním, že účastník

neuniesol dôkazné bremeno preukázania neliehavého právneho záujmu a pre nedostatok pasívnej procesnej legitímácie (...) Taký nesprávny myšlienkový postup súdu zakladá svojvoľnosť záverov všeobecného súdu a odníma tým vo svojich dôsledkoch právo sťažovateľke na meritórne rozhodnutie o samotnej podstate sporu a tým právo na spravodlivý proces – právo na prístup k súdu a právo na spravodlivé súdne konanie“.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o porušení jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ústavy, základného práva podľa čl. 20 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu postupom a rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 176/05-333 z 10. novembra 2005, zrušil tento rozsudok a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľke náhradu trov konania.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd upravených buď v ústave, alebo v medzinárodnej zmluve o ľudských právach, pokiaľ o ich ochrane nerozhoduje iný súd. Podmienky konania ústavného súdu o sťažnostiach, ako aj ich zákonom predpísané náležitosti sú upravené v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie niektorej z nich má za následok odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd preto predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy

zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, resp. rozhodnutie by bolo vydané v rozpore so zákonom (napr. I. ÚS 24/00, I. ÚS 15/01, III. ÚS 53/02). Rovnako tak to platí aj v prípade, ak ide o rozhodovanie vo veci, ktoré patrí do právomocí iného orgánu. K tomu treba dodať, že aj taký zásah podlieha princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, a je preto podmienený tým, že takéto konanie alebo rozhodovanie všeobecného súdu alebo iného orgánu nie je napravitel'né účinným procesným prostriedkom, resp. postupom nadriadeného orgánu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 142 ods. 1 prvej vety ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach (...).

Podľa čl. 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Ústavný súd v danom prípade nezistil, že by rozhodnutie všeobecného súdu (krajského súdu) bolo vydané v rozpore s ústavou, resp. dohovorom a dodatkovým protokolom.

Zo spisu krajského súdu sp. zn. 6 Co 176/05 ústavný súd zistil, že sťažovateľka sa návrhom na začatie konania domáhala proti odporcom, aby okresný súd určil, že nehnuteľnosti nachádzajúce sa v Bratislave pôvodne vedené v pozemnoknižnej vložke, k. ú. B., v súčasnosti vedené Správou katastra pre B., patria v celosti do dedičstva po poručiťovi. Sťažovateľka svoj návrh odôvodnila tým, že poručiťel vzhľadom na svoje spoločenské postavenie a pracovné zaradenie patril „do spoločnosti honoracií“, t. j. osôb žijúcich z duševnej práce na základe odbornej kvalifikácie, a to už aj v čase uzavretia manželstva s druhou manželkou E. v roku 1934. Predmetnú nehnuteľnosť kúpil poručiťel v roku 1940 a vzhľadom na jeho postavenie išlo o jeho samostatný majetok a nemohlo ísť o majetkové spoločenstvo manželov. Z toho dôvodu majú predmetné nehnuteľnosti podľa názoru sťažovateľky patriť do dedičstva po poručiťovi v celosti.

V danej veci ide o určovací žalobu podľa ust. § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti, teda či bol poručiťel vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti v čase svojej smrti v celosti. Z listu vlastníctva č. 535, k. ú. Staré Mesto okresný súd zistil, že vlastníkom predmetných nehnuteľností je Mgr. L. H. Keďže Mgr. L. H. nebol v návrhu na začatie konania označený ako účastník konania, okresný súd pre nedostatok pasívnej procesnej legitímácie žalobu zamietol. Krajský súd rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. Existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom

určení je jednou z nevyhnutných podmienok toho, aby mohol súd rozsudkom návrhu vyhovieť. V danom prípade sťažovateľka nepreukázala podľa názoru krajského súdu ani naliehavý právny záujem.

Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Podľa názoru ústavného súdu základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) neznamená nárok na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho vyjadreniami. Z opačného pohľadu možno povedať, že neúspech sťažovateľky vyplývajúci z rozhodnutia krajského súdu o trovách konania nie je možné bez ďalšieho považovať za porušenie ňou označených práv. Je predovšetkým v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04).

V danom prípade ústavný súd nezistil, že by závery vyведенé v rozsudku krajského súdu č. k. 6 Co 176/05-333 z 10. novembra 2005 boli zjavne nedôvodné alebo arbitrárne. Z tohto dôvodu rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 176/05-333 z 10. novembra 2005

nedošlo k porušeniu sťažovateľkou namietaných základných práv podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd v zmysle čl. 142 ods. 1 prvej vety ústavy konštatuje, že rozhodovanie o týchto právach je zverené všeobecnému súdu.

Vychádzajúc z uvedeného a poukazujúc aj na judikatúru ústavného súdu (IV. ÚS 66/03, IV. ÚS 100/03, IV. ÚS 141/03) bolo potrebné sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. júna 2007